Az euróbevezetés előnyei és hátrányai: viták és gazdasági adottságok

Csath Magdolna[1]

ABSZTRAKT: A cikk az euróbevezetés előnyeinek és hátrányainak elemzése kapcsán arra a következtetésre jut, hogy a gazdaság és a társadalom megfelelő felkészültsége előtti euróbevezetés hatására a magyar gazdaság fejlődési csapdába kerülhetne. Ezt részletes, a gazdaság és a társadalom jelenlegi helyzetét bemutató elemzéssel támasztja alá. Azt javasolja, hogy bár a költségvetés kiegyensúlyozott kiigazítása indokolt, az euróbevezetés tervezett dátumát egy átfogó és objektív helyzetelemzés és egy, a gyenge pontok megerősítését biztosító stratégia kimunkálása után lenne célszerű kijelölni.
KULCSSZAVAK: versenyképesség, hozzáadott érték, innováció, tudásberuházás, termelékenység, euróbevezetés
JEL-KÓDOK: E22, I25, L16, L52, O11, O30
DOI: https://doi.org/10.35551/PFQ_2026_3_1

> *„Az EU tagországoknak fel kell adniuk nemzeti szuverenitásukat az EU szuverenitása érdekében azért, hogy az EU versenyképes lehessen az USA-val és Kínával. Ez jelenti az egységesített pénzpiacot, a megtakarítási és beruházási uniót, az energiarendszerek és a digitális szolgáltatások összekapcsolását, de jelenti a közös hitelfelvételt is."*
>
> *(Enrico Letta, korábbi olasz miniszterelnök nyilatkozata az Eurónews-nak, 2026.07.14)*

Bevezetés

Az euró bevezetésével Magyarország olyan döntést hoz, amellyel gazdasági-társadalmi lehetőségeit visszavonhatatlanul alárendeli az EU gazdasági-politikai érdekeinek, amelyek nem mindig és mindenben esnek egybe a magyar nemzeti érdekekkel. A magyar nemzeti érdek az, hogy a gazdaság és társadalom egyaránt sikeresen alkalmazkodjék a környezeti változásokhoz, elkerülje a veszélyeket és kihasználhassa a lehetőségeket. Az EU érdeke pedig, ahogyan

1 Prof. Dr. Csath Magdolna, az MTA doktora, az NKE magántanára

a Letta idézetből látjuk, az EU egységének megerősödése és a geopolitikai versenyben kedvező helyzetbe kerülése. Ezért az eurózóna tagság a nemzeti érdeken alapuló döntéshozatali lehetőséget alárendelheti az EU, mint egység érdekeinek. Ugyanakkor előnyei is vannak egy erős gazdasági tömbhöz való, a saját érdekek esetleges feladását is követelő tartozásnak. A kérdés azonban az, hogy felmérhetők-e előzetesen az előnyök és a hátrányok. Továbbá, hogy mit tehet az ország maga, annak érdekében, hogy az előnyöket maximalizálja és a hátrányokat minimalizálja. Milyen állapotba kell kerülnie egy országnak gazdaságilag és társadalmilag egyaránt ahhoz, hogy ez az egyenleg az ország számára pozitívan alakuljon, hogy a csatlakozás után a közjavak bővülése következhessék be. Ez az írás ezeket a kérdéseket feszegeti építve a korábban már megfogalmazott szakmai véleményekre is.

Az euró rövid története[2]

Hivatalosan az euró 1999. január elsején digitális pénzként indult. Fizikai formában 2002. január elsejétől vált elérhetővé. Kezdetben 12 ország vezette be.

A közös pénzzel kapcsolatos gondolkodás azonban sokkal korábban, már a 60-as években elindult, akkor azzal a céllal, hogy az országok közötti gazdasági együttműködés, a kereskedelem könnyebbé váljon. Az euró bevezetésének feltételeit az 1992-ben aláírt Maastrichti megállapodás (Maastricht Treaty) tartalmazza.

Jelenleg 6 országban nincs még euró: Csehországban, Romániában, Lengyelországban, Magyarországon, Svédországban és Dániában. Dániának engedélyezte az EU, hogy ne vezesse be az eurót (Opt-out). Ennek hátterében egy 2000-ben lezajlott népszavazás van, amelyben a dánok elutasították az euró bevezetését. A többi országnak viszont kötelezettsége az euró bevezetése, bár erre nincs egyik ország esetén sem az EU által megszabott határidő. Legutóbb Horvátország (2023) és Bulgária (2026) csatlakozott az Eurózónához.

A Maastrichti kritériumok[3]

Az euró bevezetéséhez 4 területen kell eredményeket elérni:

- árstabilitás
- felelős közpénzügyek
- hosszú távú kamatszint
- árfolyamstabilitás.

2 EU: History and purpose 2026. április 21.
3 EC: (2026. január 1.) How to join the euro area.

Az árstabilitás azt jelenti, hogy az átlagos inflációs ráta – éves szinten – a három legjobban teljesítő ország átlagos inflációs szintjénél maximum 1,5 százalékkal lehet magasabb.

A felelős közpénzügyek lényege a GDP arányos 3 százalék alatti államháztartási hiány és a 60 százalék alatti államadósság.

A hosszabb távú kamatszintre az a szabály, hogy az nem haladhatja meg 2 százalékkal többel a három legjobban teljesítő ország átlagos értékét.

Végül az árfolyam-stabilitással azt kell bizonyítani, hogy az adott országban az árfolyam fluktuációja határok között tartható. Ennek bizonyítására legalább két évig részt kell venni az úgynevezett árfolyam-mechanizmusban (ERM II), ami azt jelenti, hogy az ország valutáját az euró középárfolyamához igazítva az nem változhat egy 15 százalékos sávon kívül. Ez alatt az idő alatt az ország már köteles szorosan együttműködni az Európai Központi Bankkal (European Central Bank, ECB). Az eurózónába lépés után pedig az ország monetáris politikáját már az ECB alakítja, és a költségvetési politikát is egyeztetnie kell az Európai Bizottsággal.

Az euró előnyei és hátrányai: néhány szakmai vélemény

Tipikusan az euróbevezetés előnyei között a következőket szokták felsorolni:

- kisebb adminisztráció,
- megszűnnek az átváltási költségek,
- könnyebbé válik az árak és a költségek összehasonlítása,
- egyszerűbb az utazás, a külföldön tanulás,
- javítható a gazdasági stabilitás.

Az EU szempontjából az eurózóna bővülése hozzájárul gazdasági erejének növekedéséhez, az euró tartalékvaluta szerepének, illetve a globális gazdaságban Európa befolyásoló képességének erősödéséhez. Ugyanakkor a kevésbé fejlett és nem elég versenyképes országoknak az egységesebbé váló piacon cégbezárásokkal, gazdaságuknak az erősebb országok cégei általi befolyás alá kerülésével kell szembenézniük.

A szakma már egy ideje széles körben vitatja az euró bevezetés előnyeit és hátrányait, és ennek alapján javasol időpontokat a bevezetésre. 2026 június-júliusban cikksorozat indult a „Növekedés.hu” hírportálon a témában. A következőkben ezen vita főbb érveit foglaljuk össze, kiemelve – általában nem szó szerint idézve – a legfontosabb megállapításokat.

Terták Elemér, a PM volt államtitkára írásában Matolcsy György korábbi jegybankelnök 2019-ben, a Financial Times-ban megjelent cikkét idézi, amelyben a jegybankelnök így fogalmazott:

„Bár a jegybank elkötelezett az euró sikeres és biztonságos bevezetése mellett, jelenleg az ország gazdasága még nem áll az euróérettség megfelelő szintjén.”

A Tisza Párt programjában viszont 2030-at jelölte meg a szükséges feltételek megteremtésének céldátumaként. A bevezetés megcélzott időpontja azonban a megkövetelt feltételek meglehetősen feszített ütemű megteremtését teszi szükségessé, annál is inkább, mert az euróövezethez való csatlakozás úgynevezett maastrichti kritériumainak teljesítése terén az elmúlt években hazánk távolodott a valutaövezethez való csatlakozás követelményeitől, egyelőre azok egyikét sem teljesíti.

Továbbá a strukturális reformok hiányában az euró bevezetése akár a termelés visszaeséséhez és az elvándorlás növekedéséhez vezetne, amint az az eurózónához csatlakozó más országokban is előfordult. Emellett a gazdasági szuverenitás jelentős része is elveszne. Nem feledhető az sem, hogy másfél évtizeddel ezelőtt láthattunk több olyan országot is – köztük Görögországot és Írországot –, amelyek bevezették az eurót, ennek ellenére, sőt talán éppen emiatt komoly pénzügyi válságba sodródtak, és fájdalmas kiigazítást kellett végrehajtaniuk.

Ugyanakkor vannak példák arra is, hogy a nemzeti valuta megtartása mellett is lehetséges az alacsony infláció és a stabil gazdasági növekedés elérése, mint azt Svédország, Csehország és részben Lengyelország esetében láthatjuk.

Az említett példákból egyértelműen kitűnik, hogy az euró nem valamiféle csodaszer: bevezetése önmagában nem garantálja sem a növekedést, sem a stabilitást, sem pedig az alacsony inflációt. Akkor pedig minek a nagy igyekezet, hogy mihamarabb bevezessük az eurót? Pusztán azért, mert a csatlakozáskor Magyarország is kötelezettséget vállalt arra, hogy egyszer majd bevezeti a közös valutát?

Az említett kötelezettség teljesítése nincs konkrét határidőhöz kötve, ezért nincs is olyan ok, amely miatt haladéktalanul neki kellene vágni a bevezetés előkészítésének. Azonban – teszi hozzá Terták Elemér – az euróbevezetés 2031-es céldátumának jelentőségét nem is az adja meg, hogy elérésekor az akkorra éppen 85 esztendőssé váló forintot majd az euró váltja fel, hanem az, hogy ehhez öt éven keresztül elkötelezett, következetes és feszes gazdaságpolitikát kell folytatni. *(Növekedés.hu, 2026. július 1)*

Pleschinger Gyula, az MNB Monetáris Tanácsának korábbi tagja szerint az euróbevezetés céldátumának megjelölésénél meg kellene először becsülni, hogy a bejelentett gazdaságpolitikai intézkedések mikorra hozhatják meg az elvárt eredményeket, mert a túlhajszolt csatlakozás kontraproduktív lehet. Magyarország akkor tudná a legjobban kihasználni az euróövezeti tagság előnyeit, ha már a csatlakozás előtt is képes lenne fenntartható makrogazdasági egyensúlyt és hiteles felzárkózást támogató gazdaságpolitikát felmutatni. Az euró önmagában ugyanis nem tesz sikeressé egy gazdaságot. *(Növekedés.hu 2026. júl. 6)*

Németh Dávid, a K&H Bank vezető elemzője szerint a költségvetési hiány leszorítása komoly feladat lesz, valamint az is, hogy tartósan rátérhetünk-e egy alacsonyabb inflációs szintre. Közben az államadósságot is mérsékelni kell. S ne feledjük azt sem, hogy két esztendeig a forintnak egy rögzített árfolyamsávban, az ERM II. elnevezésű rendszerben kell töltenie az időt.

Ugyanakkor úgy gondolja, hogy az alacsony egy főre jutó GDP érték nem akadály. Ezen a területen a felzárkózás a csatlakozás után is folytatható. *(Növekedés.hu, 2026. július 5.)*

Ehhez hozzá kell tennünk, hogy az egy főre jutó GDP EU-s átlaghoz mért alacsony és nagyon lassan növekvő aránya gazdaságszerkezeti problémákra utal, például arra, hogy magas az alacsony hozzáadott értéket termelő gazdasági ágazatok aránya a gazdaságban, amin a csatlakozás után még nehezebb lesz változtatni.

Ezt látjuk Görögország példáján is. Görögország az eurózónához csatlakozás előtt előttünk volt az EU átlaghoz mért egy főre jutó GDP érték tekintetében. A csatlakozás után viszont mögénk került. 2025-ben a görög érték 68, a magyar 70 százalék.[4] Ez is arra figyelmeztet, hogy Magyarországon is még az euró bevezetése előtt javítani kellene a gazdasági szerkezetet, növelni a gazdasági szerkezeten belül a helyben nagy hozzáadott értéket előállító gazdasági ágazatok arányát.

Török Zoltán, a Raiffeisen Bank elemzője szerint hatalmas kihívás a 2030-as euróbevezetés, de nem teljesíthetetlen. Ugyanakkor egy ilyen tempójú menetrend alighanem példa nélküli lenne az euróövezet történetében. A legnagyobb kihívást a 3 százalékos GDP-arányos államháztartási hiány elérése jelentené, amelyhez költségvetési fegyelemre van szükség. A tartósan alacsony infláció megvalósítása sem lenne egyszerű feladat, elég, ha visszagondolunk Magyarország korábbi inflációs pályájára. Természetesen az is kulcskérdés, hogyan alakul a külső környezet. Erre senki sem tudja a biztos választ. Elég csak azokra a sokkokra gondolni – mint például a Covid okozta válság vagy a háborúk –, amelyek a nemzetközi gazdasági folyamatokat is kitérítették a normális kerékvágásból. A következő években is jöhetnek olyan külső sokkok, amelyek megakaszthatják a magyar konvergencia-folyamatot.

De – a szerző szerint – Magyarországnak az euróövezetben van a helye. Az elmúlt közel két évtized bebizonyította, hogy a kiszámíthatatlanul mozgó és jelentősen leértékelődő forint árfolyamnak túl nagyok a gazdasági és társadalmi költségei. Ilyen tapasztalattal különösen felértékelődnek az euró bevezetése mellett szóló érvek, például az árfolyamkockázat eltűnése, a devizaátváltási költségek kiiktatása. Azonban ne feledjük – figyelmeztet a szerző – önmagában a közös pénz átvétele nem csodaszer, ráadásul könnyen kétélű késsé válhat.

Érdemes lenne erre azután sort keríteni, amikor a magyar gazdaság fenntartható – tehát nem az EU pénzek felhasználásán vagy a monokultúrás működőtőke beáramlásán alapuló – növekedési modellre váltott. Még ebben az esetben sem könnyű megtalálni a hosszú távon élhető átváltási árfolyamot. Egy túl korai csatlakozás esetén nagyobb annak is a kockázata, hogy a végső átváltási árfolyam nem támogatja a versenyképességet és a növekedési kilátásokat. *(Növekedés.hu, 2026. június 10)*

Becsey Zsolt, a Károli Gáspár Egyetem tanára, így ír: aki be akar lépni az eurózónába az előbb vagy utóbb be is tud kerülni, hiszen az EU-nak is ez az

4 Eurostat 2026.07.09.

érdeke. Fontos nemzeti feltétel azonban a versenyképesség javítása, a túlzott külkereskedelmi és beáramló működő tőke, valamint a külső finanszírozási függőség leépítése. Ehhez fegyelmezett egyensúlyi és életszínvonal-politika mellett szoktatni kell a gazdasági szereplőket ahhoz is, hogy ne várjanak leértékelést a versenyképességi gondjaik megoldására. Becsey Zsolt megemlíti azt is, hogy a versenyképesség javításával el kell kerülni a „közepes fejlettségi csapdába kerülést". Továbbá – szerinte – a versenyképesség javítás előbbre való, mint a jóléti intézkedések, mivel ezekből nem lesz versenyképesség javulás, viszont a versenyképesség javulásával együtt járhat a jóléti szint emelkedése. A legnagyobb előnyt a belépésnél pedig a fegyelemben látja, mivel – ahogy fogalmaz – a maastrichti kritériumok, főleg a költségvetési egyensúly betartása nem is annyira az euró bevezetése miatt fontos, hanem saját magunk boldogulása miatt. *(Növekedés.hu, 2026. június 30)*

Az érveléshez érdemes hozzátenni, hogy a versenyképesség, jól-lét és közepes fejlettségi csapda valóban összefüggő fogalmak. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy a nemzeti versenyképesség nem csak gazdasági, hanem társadalmi, általános fejlettségi kérdés is. A fejlettségi csapda elkerülése ezért nem képzelhető el a társadalmi mutatók javítása nélkül. Ezért kell különbséget tenni a növekedési és a fejlesztési csapda között. Erre a témára később még visszatérünk.

Végül figyelemreméltó érvelést olvashatunk Horváth Gábornak, a Költségvetési Tanács elnökének tollából a Köz-Gazdaság internetes lapban.[5]

A szerző így fogalmaz: károsnak tartom az euró és a bevezetés fetisizálását és démonizálását is, van példa rá, hogy lehet euró nélkül prudens gazdaság- és költségvetési politikát folytatni alacsony finanszírozási költséggel (Csehország), és euróval is lehet csődbe menni (Görögország). Nem az euró léte vagy nemléte fogja megoldani a magyar gazdaság versenyképességi problémáinak zömét. Utóbbihoz célzott politikákra van szükség, hogy emelkedhessen a magyar gazdaság potenciális növekedési üteme. Ezek eredményességének közvetett hatása van a fiskális kérdésekre is, de talán ez erősíti leginkább a befektetői bizalmat hosszú távon.

Az idézett véleményeket a következőképpen lehetne összegezni:

- az euró bevezetése az EU-nak ugyanolyan, ha nem nagyobb érdeke, mint Magyarországnak,
- nincs miért sietni, a túlhajszolt csatlakozást a többség nem javasolja,
- az euró bevezetése jelentős szuverenitás-veszteséggel jár együtt,
- az euró bevezetése után több ország pénzügyi válságba került, nem lett nagyobb növekedés, az infláció sem lett alacsonyabb, még a stabilitás sem erősödött,
- nem eurós országok is jól teljesítenek, a sikerhez nem kell euró, inkább az okos gazdaságpolitika a fontos,
- az „euróérettséghez" a bevezetés előtt a gazdasági szerkezet versenyképes-

5 Köz-Gazdaság. Vol. 21. No 2, Summer 2026

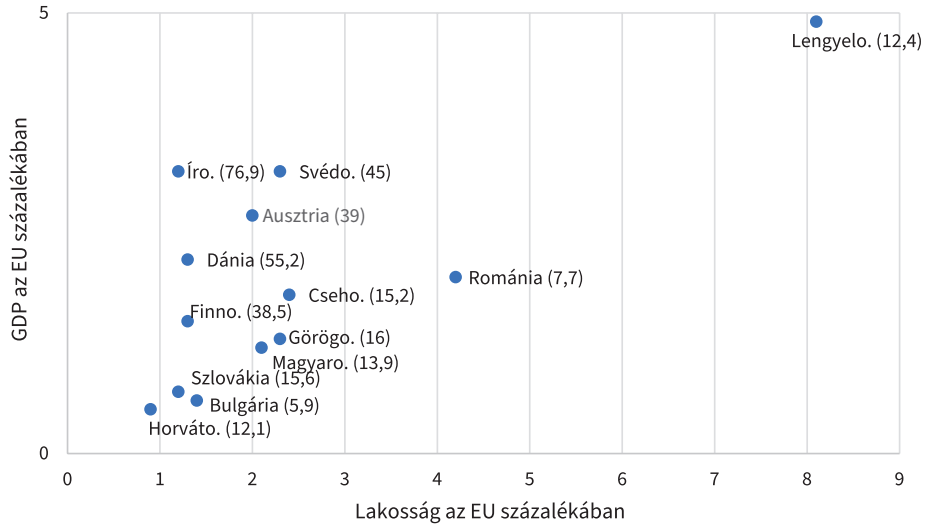
ségének javítására van szükség, különben az eurózónához csatlakozás termelésvisszaeséssel, munkanélküliség emelkedéssel járhat együtt,
- a költségvetési fegyelem fontos, de a 3 százalékos hiány erőltetett elérése gazdasági-társadalmi veszteségekkel járhat,
- hosszabb távon érdemes az euró bevezetését célként kitűzni, mert – mint többen fogalmaztak – ezt vállaltuk is.

A Növekedés.hu portál által indított vitán túl is sokféle vélemény fogalmazódott már meg az euró bevezetésével kapcsolatban. A vélemények többsége szerint az euró bevezetésére szükség lesz. Az időzítéssel és a szükséges feltételekkel kapcsolatban azonban a vélemények már nagyon eltérők. Ezen írás szerzője úgy látja, hogy egy túl korai euróbevezetés, amely nyilvánvalóan érdeke az EU-nak, Magyarországot az EU-n belül a jelenleginél is kiszolgáltatottabb helyzetbe hozná. Ennek főbb okait a gyenge versenyképességben, az ennek javításához szükséges erős tudástőke és innovativitás hiányában, az alacsony helyi hozzáadott érték előállításban és a mindezekhez szorosan kapcsolódó alacsony termelékenységi szintben kell keresnünk. Ha ezeken a területeken nem sikerül még az euró bevezetése előtt jelentős javulást elérni, akkor Magyarország vesztese lesz az eurózónába kerülésnek. Függősége az erősebb gazdaságú országoktól tovább nő, a helyben megtermelt profit a külföldi cégeken keresztül még nagyobb arányban hagyja el az országot. A hazai kisvállalati szektor, még mielőtt meg tudna erősödni, külföldi felvásárlások áldozatává válhat. Végső soron a monetáris és fiskális döntésekkel együtt a gazdaságpolitika többi területei is kiüresednek, megszűnik az esélye annak, hogy egy nemzeti társadalmi-gazdasági fejlődési jövőkép mentén érdemi helyi fejlesztési döntéseket lehessen hozni. Ez az út a perifériára szorulás, a fejlettségi csapdába esés útja lenne. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy a rajtkőre felkészülten álljunk fel.

A felkészülésnek a reálgazdaság versenyképességének javítása mellett természetesen fontos területe a pénzügyek rendbehozása is. De honnan is indulunk? A kérdés megválaszolásához először nézzünk meg egy érdekes statisztikát!

A következő ábra összeveti néhány ország népességének és gazdasági teljesítményének az EU egészén belüli arányát. Mindkét adat 2025 évi. Zárójelben látjuk a termelékenységet, amelyet az egy ledolgozott óra alatt megtermelt értékkel fejezünk ki, euróban. Ez az adat 2024 évi.

1. ábra. Néhány EU-s ország lakosságának és GDP-jének aránya az EU egészében (%, 2025) (Zárójelben az euró/ledolgozott munkaóra mutatóval mért termelékenység)

Forrás: Euróstat 2026.07.08, 2026.07.10, 2025. június

Az 1. ábrán azt látjuk, hogy kivétel nélkül minden fejlett, az EU-hoz korábban csatlakozott ország esetén kisebb a lakosság aránya az EU összlakosságában, mint a gazdasági teljesítményének aránya. A kevéssé fejlett országoknál az összefüggés fordított. A zárójelben látható termelékenységi adatok sokkal magasabbak a fejlett, mint a kevésbé fejlett országokban. Ezzel összefüggő adat az is, hogy a fejlett országokra tipikusan az a jellemző, hogy sokkal nagyobb a külföldön lévő közvetlen befektetéseik értéke, mint a náluk lévő külföldről származó tőkebefektetés. Ez az összefüggés a kevéssé fejlett országokban fordított. Ez érzékelteti azt is, hogy a kevéssé fejlett gazdaságú országokból valószínűleg nagyobb a profit formájában történő tőkekiáramlás, a fejletteknél pedig a beáramlás. Erre a témára később, a szerkezeti kérdéseknél még visszatérünk.

A 1. ábra adatai azt is felvetik, hogy vajon az EU egészének versenyképességét nem a kevéssé fejlett gazdaságú országok gazdaságainak erősítésével lehetne-e a leginkább erősíteni? Valószínű azonban, hogy a kevéssé fejlett gazdaságú országoknál szerkezeti problémák vannak, amelyek részben éppen a fejlett országokból érkező külföldi tőkebefektetések összeszerelő tevékenységeivel és az ezekre jellemző alacsonyabb termelékenységi szinttel függenek össze. Ennek következtében a gazdasági tevékenység egészére a kevesebb helyi új értékelőállítás jellemző, ami az EU gazdaságán belüli, a lakosság aránynál alacsonyabb gazdasági tevékenység arányban mutatkozik meg. Jól látható ez például Románia esetén.Míg lakos-

sága az EU lakosságának 4,2 százalékét adja, a gazdasági tevékenységének aránya csupán 2 százalék. A magyar lakosság aránya 2,1 és a gazdasági teljesítmény arány csupán 1,2 százalék. Lengyelország magas népesség arányával ugrik ki, de gazdasági teljesítményének aránya jóval szerényebb. Ha azokban az országokban is megnőne a teljeítmény arány, amelyekben ez most még a lakosság alatti szinten van, az az EU egészét erősítené. Magyarország esetén pedig azt kell megfontolnunk, hogy egy ilyen termelékenységi adattal be szabad-e lépni at Eurózónába, vagy inkább először javítani kell a termelékenységet és ezzel növelni a gazdaság EU-ban betöltött szerepét. De honnan is indulunk neki az euróbevezetésnek? A továbbikban a kérdés megválaszolását segítő fontos adatokat elemezzük.

Magyarország versenyképességi pozíciója

Az eurózónába való belépés komoly hátrányt jelenthet, ha egy ország gazdasági-társadalmi versenyképessége tekintetében nagyon el van maradva. Az országok versenyképességét elemző legismertebb szervezet a svájci IMD.[6]

Az IMD 38 éve készít versenyképességi tanulmányokat. 2026-ban 70 ország teljesítményét értékelte 4 fő területen 264 mutató segítségével, amelyek 65 százaléka statisztikai adat, 35 százaléka pedig kérdőíves felmérésből származó érték.

Az 1. táblázatban a V4-ek általános és a 4 fő terület szerinti versenyképességi pozícióját látjuk 2026-ban.

1. táblázat. A V4-ek pozíciói az egyes területeken

Ország	Általános helyezés	Gazdaság	Kormányzati hatékonyság	Cégek hatékonysága	Infrastruktúra
Magyarország	51	43	51	68	40
Csehország	33	27	28	48	29
Lengyelország	41	33	39	47	37
Szlovákia	63	58	66	66	52

Forrás: IMD World Competitiveness Report 2026

Az 1. táblázat szerint az általános pozíciók tekintetében az eurózóna-tag Szlovákia versenyképessége a leggyengébb, de rosszul áll Szlovákia a cégek hatékonysága területén is. Magyarország legrosszabb helyezését szintén a céghatékonyság területén találjuk. Fel kell tennünk a kérdést, hogy vajon miért nem javult sem a versenyképesség, sem a céghatékonyság Szlovákiában az euró bevezetése óta, továbbá, hogy – ehhez kapcsolódóan – egy gyors euróbevezetés mivel járna a magyar gazdaságban?

6 IMD: International Institute for Management Development. Lausanne, Svájc

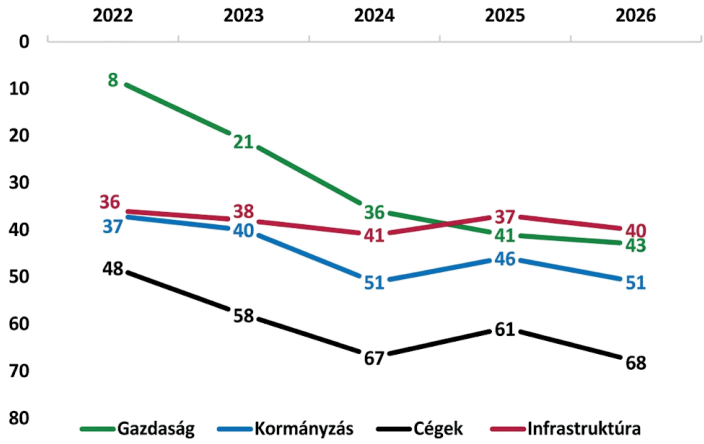
A magyarázat az lehet, hogy az euró bevezetése óta semmit nem javult a szlovák gazdaság helyi új értékteremtő képessége. Továbbra is az alacsony hozzáadott értéket előállító összeszerelő üzemek dominálnak a gazdaságban. Ez pedig együtt jár az alacsony termelékenységi szinttel.

Magyarország esetén is hasonló helyzetre számíthatnánk.

Most nézzük a magyar versenyképesség alakulását hosszabb távon!

A 2. ábrán a magyar pozíciók 2022 és 2026 közötti alakulását látjuk a 4 fő területen.

2. ábra. Magyarország pozícióinak alakulása a 4 fő területen (2022–2026)

Forrás: IMD World Competitiveness Report 2026

A 2. ábra arra hívja fel a figyelmet, hogy a cégek működési hatékonysága tekintetében Magyarország 2022-ről 2026-ra 20 hellyel rontotta pozícióját, és a vizsgált 70 ország között a 68. helyre került. De a többi területen is jelentős a lecsúszás. Érdemes kiemelni az infrastruktúra területet. Az IMD kutatás az „infrastruktúrán" belül elemzi a humán erőforrások állapotát, például az egészségesen várható élettartamot. Ez a mutató különösen fontos a versenyképesség szempontjából, hiszen a foglalkoztatható munkaerő állapotáról ad információt. Magyarország a 70 ország között, erre a mutatóra a 47. helyen van, az EU-s országok között pedig a 24.-dik, vagyis csak 3 EU-s ország van mögöttünk. A fenntartható fejlődés, mint céges cél tekintetében a 63., az életminőség tekintetében a 61. helyen vagyunk. Ezek a mutatók a GDP-vel mért növekedési célon túli fejlettségi mutatók, amelyek javítása, a fejlődési csapda elkerülése szempontjából legalább olyan fontos, mint a gazdasági növekedés. Itt érdemes visszatérni a korábban említett növekedési csapda és fejlettségi csapda kérdésére. A növekedési csapda téma arra keresi a választ, hogy megreked-e egy ország

a GDP termelőképessége egy bizonyos szinten, vagyis egy mennyiségi mutató alakulását elemzi.

A fejlődési csapda kutatások viszont arra keresik a választ, hogy milyen minőségi előrelépés történik egy országban. Például hogyan alakul az üzleti tevékenységek következtében a természeti környezet állapota, vagy milyen irányba változnak a humán vagyon jellemzői, például az egészségi állapot vagy a tudásszint.

Ha gyenge humán mutatókkal vezetjük be az eurót, például azért, mert a hiány és az adósságmutató területén való „megfelelés" nem teszi lehetővé, hogy ezeken a területeken a szükséges befektetések megtörténjenek, akkor az hosszabb távon a gazdasági teljesítmény javítását is akadályozza. De akadályozza a gazdasági növekedést a tudáshiány is, például a legjobb korcsoportba (25–34 év) tartozók körében a felsőfokú végzettségűek alacsony aránya. A közepes fejlettségi csapda elkerüléséhez ezt a pozíciót is javítani kell.

Összességében a magyar versenyképességi adatok komoly aggályokat vetnek fel, amelyek miatt egy túl korai euróbevezetés esetén a perifériára szorulás, a fejlődési csapdába rekedés veszélye is fennforoghatna. Hiszen, amint a szakértők jelezték, az euróbevezetés több ország esetén is ilyen következménnyel járt, miközben például a nem eurózóna-tag országok között többen is kiugróan jó versenyképességi pozícióban vannak. A rangsorban az EU-s országok közül Dánia van az első, Svédország pedig a harmadik helyen. Mindkét országra jellemzők a magas tudásberuházási értékek, a környezet jó állapota és általában a magas életminőség.

Az euróbevezetés időzítése szempontjából másik fontos jellemző az innovativitás szintje. Ez egyben a termelékenység alakulására is jelentős hatással van.

Magyarország innovációs teljesítménye

Az innovációs teljesítményt az EU évente elemzi, és EU Innovációs Teljesítménytábla[7] címmel adja közre. A sorrendet a vizsgált 32 mutató alapján készített összefoglaló, kompozit érték alapján határozza meg. A magyar pozíció már hosszú ideje a 21–22-dik. 2026-ban a 21. helyre kerültünk. Meg kell jegyezni, hogy a 32 mutató nem tekinthető egyformán fontosnak, de a kompozit mutató számításánál ennek ellenére nincs súlyozás. További módszertani probléma, hogy a mutatók között több szoros kapcsolatban van egymással, de a kapcsolatok szerepét a tanulmány nem elemzi. Ilyen például a GDP-arányos kutatás-fejlesztési ráfordítás, ami input mutató és a szabadalmak száma, ami pedig eredménymutató. A két mutató nyilván összfüggésben van egymással. A nagyon magas GDP arányos K+F érték, ha az nem jelenik meg eredménymutatókban, például a szabadalmak számának növekedésében, az hatékonysági problémára

7 European Innovation Scoreboard

utal. Ennek ellenére a magas GDP arányos K+F érték jelentősen javíthatja a helyezést akkor is, ha nem jár együtt eredmény növekedéssel, vagyis alacsony a ráfordítás hatékonysága. Éppen ezért hasznosabb az egyes mutatók alapján történő összehasonlító értékelés. A versenyképesség szempontjából jelentős mutató például a humán vagyon állapota, a K+F ráfordításokkal elért intellektuális vagyonnövekedés és a termelékenység. Ezen értékek Magyarország esetén a sikeres euróbevezetés szempontjából is kulcsfontosságúak. Nézzük helyezésünket ezeken a területeken a cseh és az osztrák értékhez viszonyítva.

2. táblázat. Magyar, cseh és osztrák pozíciók néhány mutatóra. Zárójelben az EU átlaghoz (EU=100) viszonyított érték, 2026

Mutató	Magyarország	Csehország	Ausztria
Általános pozíció	21 (72,1%)	19 (79,1%)	8 (113,0%)
Humán erőforrás	25 (54,7%)	18 (78,7%)	14 (99%)
Intellektuális vagyon	23 (58,1%)	21 (67,2%)	2 (131,4%)
Termelékenység	21 (31,7%)	18 (46,6%)	9 (139,5%)

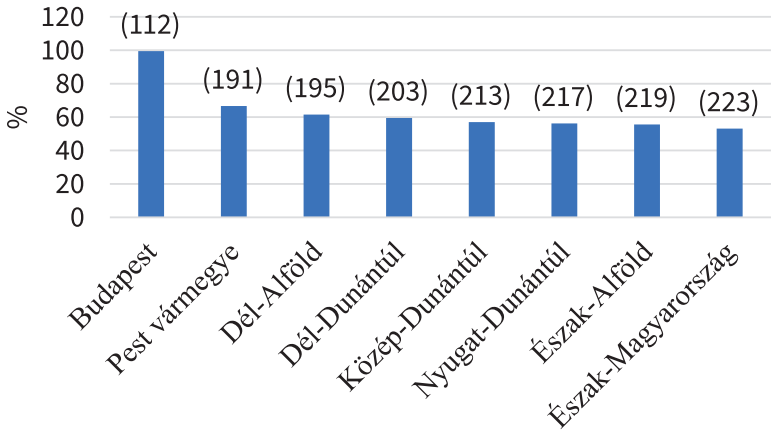
Forrás: EU Innovation Scoreboard 2026

A táblázat rávilágít arra, hogy Magyarország és Csehország egyaránt sokkal rosszabb helyzetben van, mint Ausztria az eurózónához való sikeres csatlakozás szempontjából fontos mutatókra. Különösen a jelentős termelékenységi különbségre kell felfigyelni.

Az adatok kapcsán azt is meg kell jegyeznünk, hogy Magyarországon óriási regionális különbségek jellemzik az innovációs teljesítményt. Az innovációk döntő többségben a fővárosban és környezetében, illetve az egyetemi városokban zajlanak.

Regionális adatok még csak 2025-re állnak rendelkezésre, de nem valószínűsíthető, hogy azóta jelentős változások következtek volna be. A regionális adatokat a 3. ábrán látjuk.

3. ábra: A magyar régiók innovációs teljesítménye (EU átlag = 100, 2024 / 2025)

Forrás: EU Regional Innovation Scoreboard 2025.
(A zárójelben a 281 EU régióban elfoglalt pozíciót látjuk)

A 3. ábra bizonyítja, hogy a regionális különbségek jelentősek. Csökkentésük fontos versenyképességi kérdés, ezért állami beavatkozást igényel. Viszont az euró bevezetése után az állam gazdaságfejlesztő szerepe nehézségekbe ütközhet. Teljesen piaci alapon viszont kicsi az esély a szakadék csökkentésére, ami növeli a fejlettségi csapdába kerülés esélyét.

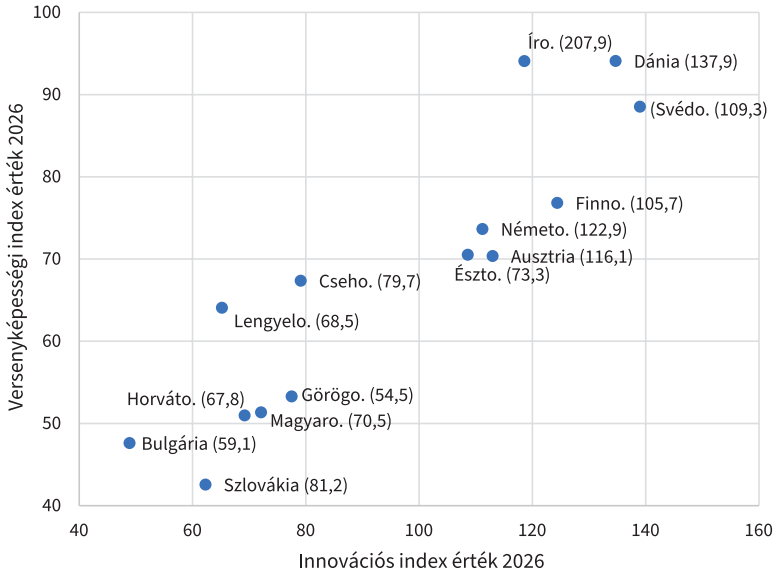
Most vizsgáljuk meg a két átfogó elemzésben szereplő pozíciók és a termelékenységi szintek közötti összefüggést!

A három összehasonlított adat a következő:

- IMD Versenyképességi index, 2026
- EU Innovációs index 2026
- Egy órára jutó munkatermelékenység az EU átlag százalékában, 2025

A két fontos területen elért eredmények egymással és a termelékenységgel való kapcsolatát 14 ország példáján a 4. ábra szemlélteti.

4. ábra. A versenyképesség, innováció és termelékenység összefüggései

Forrás: IMD 2026, European Innovation Scoreboard 2026, Eurostat 2026.07.07.

A 4. ábra azt érzékelteti, hogy a versenyképesség, innovativitás és a termelékenység között szoros összefüggés áll fenn. Érdemes felfigyelni arra, hogy a legjobb pozíciókban a nem eurózóna-tag Svédországot és Dániát, a mi régiónkban pedig Csehországot találjuk.

A szoros összefüggés is arra figyelmeztet, hogy a sikeres euróbevezetés előtt ezeken a területeken Magyarországnak javítania kell pozícióját. De vizsgáljuk meg, hogy mely jellemzők azok, amelyek hozzásegítenének ezen pozíciók javításához. Az egyik ilyen terület a gazdasági szerkezet.

A magyar gazdasági szerkezet főbb jellemzői

Egy ország gazdasági szerkezete több szempont szerint is értékelhető. Jellemzi a hazai és külföldi tulajdonú cégek aránya, az egyes gazdasági ágak részesedése a gazdaság teljesítményéből, az egyes tevékenységek tudás- és technológiai szintje és a cégek méret szerinti megoszlása. Az adott gazdaság versenyképességének javításához fontos, hogy növekedjék a csúcstechnológiát képviselő cégek aránya, a termék és szolgáltatás választék tekintetében pedig azok újdonságtartalmának, innovativitásának mértéke, ami egyben a termelékenységi szintet is növeli. A hazai tulajdonú cégek aránya a gazdaság külső függősége szempontjából fontos kérdés. A gyorsan változó, kiszámíthatatlan környezetben pedig felértékelődik a gazdasági dinamizmus, az alkalmazkodást segítő kisvállalati szektor, azon

új cégek megjelenése, amelyek ráéreznek a bizonytalan környezet kínálta lehetőségekre, és ezzel jelentős növekedési potenciálra tesznek szert.

A továbbiakban a helyi hozzáadott érték arányát és a fiatal, gyorsan növekvő cégek arányát elemezzük, majd kitérünk a külföldi tulajdon nagyságára.

Helyi hozzáadott érték aránya

A gazdaság szerkezetét jellemző egyik fontos mutató a helyi hozzáadott érték aránya a teljes kibocsátásban. Ez azt méri, hogy mekkora a helyben létrejövő új érték és tudástartalom, továbbá képet ad a munkaerő hasznosításáról, a munkahelyek minőségéről is. Az elemzés elvégezhető ágazatok és cégméret szerint egyaránt. Az Eurostatban rendelkezésre álló legfrissebb adat a 2023 évi. A következő táblázat néhány ágazatra és cégtípusra tartalmazza a helyi új érték- teremtés arányát a teljes kibocsátásban. A szolgáltatási ágazatokra nem áll rendelkezésre a cégméret szerinti bontás, ezért azok nem szerepelnek a táblázatban.

3. táblázat. A hozzáadott érték aránya a teljes kibocsátásban Magyarországon néhány ágazatban és cégtípusban (2023, %)

Ágazat	Összes cég	10–19 fő	20–49 fő	50–249 fő	250 és több fő
Összes cég az üzleti szektorban	36,74	–	–	–	–
Feldolgozóipar (együtt)	22,74	37,08	34,46	24,38	20,83
Élelmiszeripar	19,43	26,42	23,28	15,61	20,01
Vegyipar	21,31	33,13	32,98	21,76	19,74
Gyógyszeripar	47,92	53,74 (2022)	43,66 (2022)	40,1	47,82 (2022)
Gumi- és műanyagipar	28,08	32,53	33,91	26,59	27,73
Számítógép, elektronika, optika	19,57	55,12	45,79	23,7	18,48
Villamosberendezés	18,6	35,1	33,75	24,34	17,74
Elem, akkumulátor	12,9	–	–	5,93	13,19
Járműgyártás	15,39	39,12	21,8	15,24	15,41
Személyautó-gyártás	13,21	47,26	11,84 (2022)	0,26	13,48 (2022)
Építőipar	35,1	39,49	31,1	34,33	31,43

Forrás: Eurostat 2026.03.10.

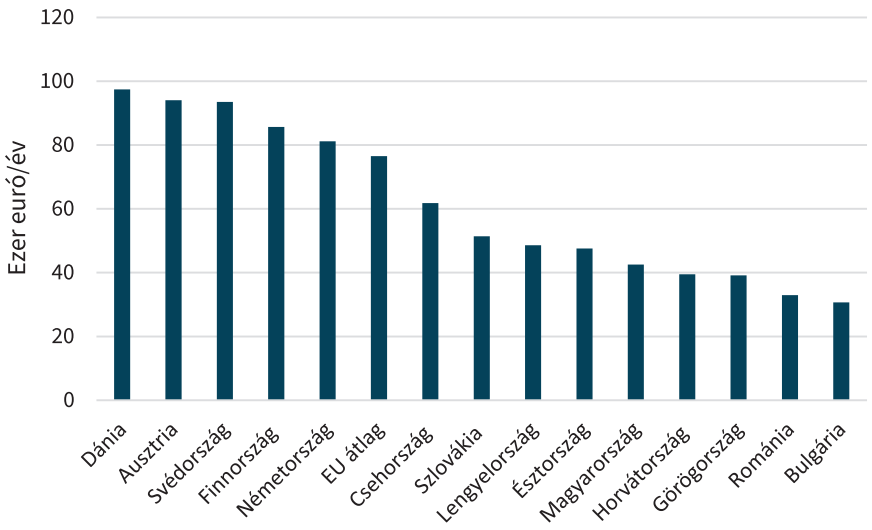
A 3. táblázat nagyon fontos jellemzőkre mutat rá a magyar gazdaság szerkezetével kapcsolatban. Először is azt látjuk, hogy a feldolgozóiparban – a gyógyszeripar kivételével –alacsony a kibocsátásban a helyben hozzáadott érték aránya. Ez utal az ipar függő, kiszolgáltatott jellegére, a nemzetközi értékláncokba való erős bekötöttségére. Ezt igazolják a cégméretek szerinti adatok is. A kisebb cégeknél általában nagyobb a kibocsátásban a helyi hozzáadott érték aránya, mint a nagyoknál. Ez is azt bizonyítja, hogy a nagyoknál az alacsony helyi hozzáadott értéktermelés, vagyis az összeszerelés a jellemző. Ha pedig az alágazati adatokat nézzük, akkor éppen azon alágazatokra jellemző a nagy cégek esetén az alacsony helyi hozzáadott értékarány, amelyek jelentős vissza nem térítendő állami támogatást kaptak. Ilyen például az akkumulátorgyártás (13,19%) és a személyautó-gyártás (13,48%). A járműgyártás egészének adata is alacsony (15,41%). A legmagasabb helyi hozzáadott értékarányt a gyógyszeriparban látjuk, de a gyógyszeripar aránya a gazdaságban nagyon alacsony, csupán 0,48 százalék, míg a járműipar aránya 4,7 százalék. A szolgáltatási területen belül nem állnak rendelkezésre cégméretek szerinti adatok, de az ágazaton belül például magas, 72,74 százalékos a kibocsátásban a helyi hozzáadott érték arány a művészet, szórakoztatás és rekreáció területén, és 60,46 százalék az infokommunikációs ágazatban.

Különösen jó hír, hogy a tudásalapú gazdaság és általában a digitalizáció szempontjából fontos szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek esetén is jelentős a helyi tudásteremtés aránya (62,74 százalék). Ezen ágazatok arányának növekedése a gazdaság egészében segítené a magyar gazdaság tudásalapú fejlődési útra lépését. Jelenleg ez az arány nem túl magas: az infokommunikáció csupán 5,4, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység 6,3 százalékos arányt képvisel.[8] Ezek a szerkezeti adatok a magyar gazdaságon belül elsősorban a feldolgozóiparban az állami támogatással betelepült külföldi cégektől való erős függőséget jelzik. Ezen tevékenységek esetén viszont alacsony a helyi hozzáadott értékarány, a tudásintenzitás, vagyis a tipikus összeszerelésben a munkavállaló nem teremt jelentős helyi értéket.

Ezt szemlélteti az 5. ábra a teljes gazdaságra néhány ország esetén.

8 KSH 2026. ápr. 1.

5. ábra. Egy munkavállaló által teremtett hozzáadott érték, ezer euró, 2026

Forrás: Euróstat 2026.03.10.

Az átlagos adatok alapján látható, hogy a magyar értéknél csak a görög, a román, a bolgár és a horvát érték alacsonyabb. Jegyezzük meg, hogy ezen országok közül három már eurózóna tagország. Ez arra enged következtetni, hogy az eurózónához való csatlakozásuk nem járt termelékenységi felzárkózással. Az alacsony egy főre jutó érték összefügg a teljes kibocsátáson belüli helyben hozzáadott érték alacsony arányával, amit az ágazati adatok is igazolnak.

A tudásalapú fejlesztési útra térés szerkezeti változásokat igényel. Ehhez elsősorban a nagyobb helyi hozzáadott értéket előállító termelékenyebb munkahelyek arányának kellene növekednie. Fontos lenne azonban az is, hogy nőjön a gazdaságon belül a dinamikus fejlődésre képes kiscégek aránya. Magyarország ezen a területen sem áll jól, ami lemerevíti a gazdaságot, csökkenti a változásokhoz való alkalmazkodási képességet.

Kezdő, gyorsan növekvő cégek aránya

Az EU egyik friss tanulmánya[9] így fogalmaz: a start-up cégek jelenléte a gazdaságban azért fontos, mert ezek az új, eredeti innovációk fő forrásai, ezért jelentős mértékben járulnak hozzá a versenyképesség és a termelékenység javításához. Fontos, hogy a fiatal start-up-ok növekedni is tudjanak (scale-up).

9 European Startup és Scaleup Scoreboard 2026

Az Európai Startup – Scaleup Teljesítménytábla 36 mutató alapján 6 dimenzióban vizsgálja a frissen alapított, illetve gyors növekedésnek indult cégekkel kapcsolatos ország- teljesíményeket. Az elemzés a 2020–2025-ös időtáv adataira támaszkodik. A képzett átfogó index értékét az EU átlagos teljesítményéhez viszonyítja.

Az EU-s országokat az index alapján 4 csoportba osztja. Ezek a következők:

- élenjárók („front-runners”, 144-182 pont)
- jól teljesítők („high-performing”, 116-142 pont)
- felzárkózók („catching-up”, 81-110 pont)
- feltörekvők („rising”, 52-80 pont)

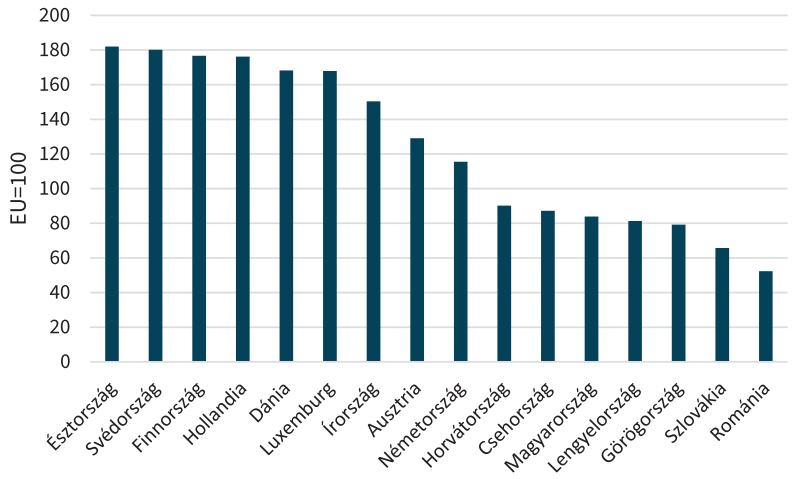
Magyarország a felzárkózók között az általános teljesítmény tekintetében az utolsó előtti helyen van. Fel kell figyelnünk arra, hogy az eurót legutóbb bevezető országok közül Görögország, Bulgária és Szlovákia egyaránt az utolsó „feltörekvő” csoportban található.

Az élenjárók csoportjában 8 országot látunk az élen Észtországgal, Svédországgal és Finnországgal.

Érdemes megvizsgálni, hogy a startup-scaleup index és az innovációs index között milyen összefüggés mutatható ki. A 6. ábrán ezt látjuk 14 ország esetére.

Ágazati szinten, az Eurostat adatai[10] szerint, a gazdaságon belül 18,5 százalékos arányt[11] képviselő feldolgozóiparon belül a fiatal gyorsan növekvő cégek aránya Magyarországon csupán 0,38 százalék. Az építőiparban, amely a gazdasági teljesítmény 6 százalékát adja, még alacsonyabb, csupán 0,19 százalék.

6. ábra. A „startup” és „scaleup” index értéke néhány országra (EU=100)

Forrás: European Startup and Scaleup Scoreboard 2026

10 Eurostat 2026. 03. 16.

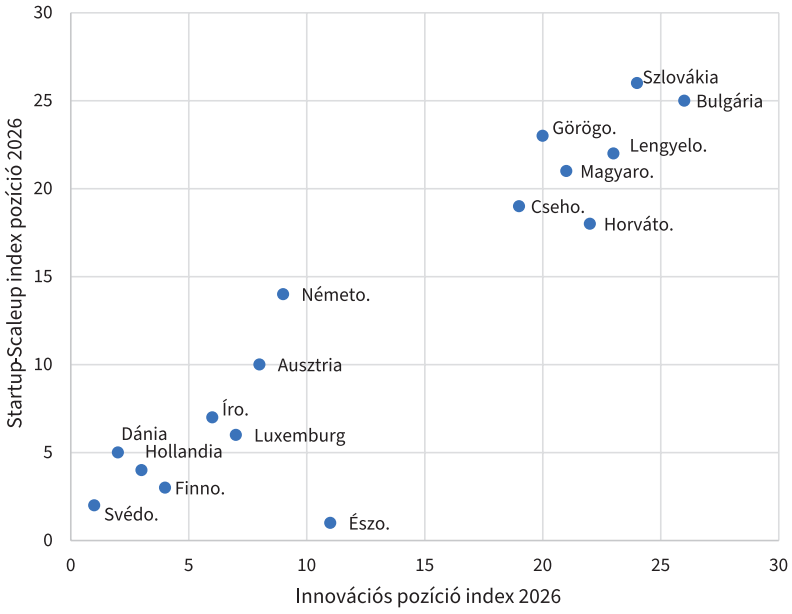
11 Az ágazati megoszlás adatai a KSH-tól származnak (2026. ápr. 1, 21.1.1.6).

A következő 7. ábra egyrészt azt bizonyítja, hogy a dinamikus kiscégek jelenléte és az innovativitás szorosan összefügg egymással. Másrészt azt is láthatjuk rajta, hogy mindkét jellemzőre a skandináv országok vezetik a rangsort. Az élen Dániát, Svédországot, Hollandiát és Finnországot találjuk. Érdekes Németország és Ausztria gyengébb pozíciója. A lemaradók csoportjában enyhe cseh előnnyel a V4-eket és a frissen eurózónához csatlakozott Horvátországot és Bulgáriát látjuk a korábban csatlakozott Görögországgal együtt.

A sok új, gyorsan növekvő cég megjelenéséhez elsősorban bátorító, a vállalkozószellemet megbecsülő közeg, a vállalkozások biztonsága, kiszámíthatóság és alacsony bürokráciaszint szükséges. Fontos természetesen a források rendelkezésre állása is.

A sok gyorsan mozgó cég dinamizmust visz a gazdaságba, segíti a változó külső környezethez való sikeres alkalmazkodást és magasabbra emeli az innovációs szintet.

7. ábra. Összefüggés a startup, scaleup és az innovációs index szerinti pozíciók között

Forrás: European Startup and Scaleup Scoreboard 2026, European Innovation Scoreboard 2026

Magyarország esetén az euró bevezetése előtt szükség lenne sok új, fiatal, gyors növekedésre képes cégre. Ez segítené a gazdasági szerkezet dinamizálását, ellenállóképességének erősítését és végső soron a magyar gazdaság versenyképességi szintlépését. Ha egy merev, erősen nagyvállalat-függő gazdasággal vezetjük be az eurót, akkor kicsi lesz az esélye annak, hogy a gyorsan

változó, bizonytalan környezethez alkalmazkodni tudjon a magyar gazdaság. Helyzetét a külföldi nagyvállalati szektor mindenkori nemeztközi piaci helyzete fogja elsősorban befolyásolni.

Külföldi vagyon, külföldi tőkebefektetések

Az előző ponthoz kapcsolódva hangsúlyoznunk kell, hogy a gazdasági szerkezet fontos jellemzője a tulajdonarány, a külföldi befektetések értéke a gazdaságban összevetve az adott gazdaság cégei külföldi befektetéseinek értékével. Ezek az adatok egyrészt versenyképességi különbségeket tükröznek, másrészt arra is rávilágítanak, hogy mennyi helyben termelt új érték hagyhatja el az országokat, például profit-repatriálás címén.

A 4. táblázat ezeket a fontos strukturális adatokat tartalmazza.

4. táblázat. Közvetlen belső és külső tőkebefektetések állományértéke (stock) 2025, millió $)

Ország	Külföldi tőkebefektetések értéke az országban (A)	Az adott ország befektetései külföldön (B)	B/A (%)
Magyarország	137 919	56 174	40,7
Csehország	272 572	94 880	34,8
Lengyelország	419 527	46 104	11
Szlovákia	74 238	6247	8,4
Ausztria	**245 429**	**323 660**	**131,9**
Németország	**1 386 251**	**2 531 050**	**182,6**
Dánia	**185 977**	**336 186**	**180,8**
Finnország	**100 175**	**174 360**	**174,1**
Svédország	**513 761**	**597 080**	**116,2**
Horvátország	71 152	12 548	17,6
Románia	158 922	9633	6,1
Bulgária	67 688	6143	9,1
Görögország	100 326	31 488	31,4

Forrás: UN-UNCTAD 2026

Azt látjuk, hogy a fejlett országokban sokkal kevesebb a profitot hazautaló külföldi tőkebefektetések aránya, mint a kevéssé fejlettekben. A legnagyobb külföldi befektetései – a hazai külföldi tőkebefektetésekhez viszonyítva – Németországnak, Dániának és Finnországnak vannak, de jelentős az osztrák és

a svéd érték is. Másrészről alig vannak külföldi befektetései Romániának, Szlovákiának és Bulgáriának, de a magyar érték is alacsony.

Az arányokat tovább rontják az éves befektetési értékek. Például Magyarország esetén a külföldi tőkebefektetések értéke 2025-ben 3946 millió $, a kifelé történő befektetések (korábbi nevén „kifektetés") értéke pedig csupán 2633 millió $ volt.

Ezek a tőkebefektetési arányok a gazdasági függőség mértékét is jelzik. Egy erős függőséggel jellemezhető gazdaság esetén az euró túl korai bevezetése, éppen a versenyképességi különbségek miatt, tovább növelheti a függőséget, gátolva a gazdaság endogén fejlődését, a gyorsan mozgó kiscégek terjedését, és végsősoron a külső környezethez való rugalmas alkalmazkodást.

A magyar ipar szerkezeti adataival kapcsolatban a következő összefoglalás adható:

- alacsony a kibocsátáson belül a helyi, új hozzáadott érték arány a gazdaságban, azon belül különösen a feldolgozóiparban,
- jobb a helyzet a szolgáltatások egyes területein,
- a kisebb cégekben jobb a kibocsátásban a helyi hozzáadott értékarány,
- alacsony a munkahelyek tudásintenzitása,
- kevés a fiatal, gyors növekedésre képes cég a gazdaságban,
- magas a gazdaságban a külföldi tulajdon értéke, míg alacsony a hazai cégek külföldi beruházásainak értéke.

Ezek a jellemzők hozzájárulnak a gyenge innovativitási és versenyképesség teljesítményéhez.

Ha ezeken az adatokon nem tudunk javítani az euró bevezetése előtt, akkor utána még kisebb lesz az esélye egy olyan gazdaságpolitikának, amely célzottan ezen területek erősítésére törekedhetne. Mások mellett ennek oka lehet, hogy a szigorú költségvetési követelmények mellett nem juthatna elegendő erőforrás a javításhoz elengedhetetlen, de eredményeket csak hosszabb távon felmutató tudásberuházásokra.

Pedig, amint a versenyképességi és az innovációs tanulmányban is láttuk, a humán vagyonunkra elért pozícióink nem jók. De mi van ennek hátterében? Mi jellemzi a humán vagyont?

A magyar humán vagyon gyenge pontjai

A gazdaság tudásalapú fejleszthetősége szempontjából az általános képzettségi szinten kívül a felsőfokú végzettségűek aránya, továbbá a tudományos, műszaki területeken tanulók, illetve ott végzettek aránya különösen fontos mutató. Nézzük röviden, hogyan állunk ezeken a területeken!

Általános képzettségi szint

A lakosság általános képzettségi szintjét a különböző szintű végzettséggel rendelkezők arányával mérjük korcsoportok szerinti bontásban. Minél kevesebb az alacsony képzettségűek aránya, annál könnyebb lehet a gazdasági szerkezet változtatása, az új igényesebb, magasabb tudást igénylő munkahelyekre a munkavállalók biztosítása.

Az 5. táblázatban végzettség szerinti adatokat látunk különböző korcsoportok szerinti bontásban 2010-ben és 2025-ben.

5. táblázat. A lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlása néhány korcsoportban

Kor-csoport	2010			2025		
	Legfeljebb alapfokú	Legalább középfokú	Felsőfokú	Legfeljebb alapfokú	Legalább középfokú	Felsőfokú
Összesen	18,8	69,4	14	11,8	86,2	31,6
25-34 év	13,6	86,4	26,1	12,4	87,6	32,6
35-44 év	16,7	83,3	19,1	10,4	89,6	36,8
45-54 év	19,7	80,3	18,3	11,2	88,8	30,7
55-64 év	25,7	74,3	16,3	13,6	86,4	26,2

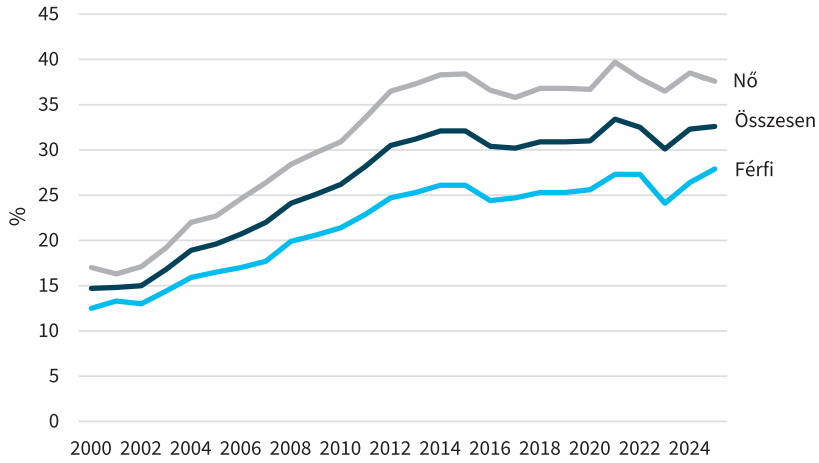
Forrás: KSH 2026.03.13.

A táblázat szerint az alapfokú végzettségűek aránya magas és a vizsgált 15 év alatt csak 7 százalékponttal csökkent. Az is figyelemre érdemes, hogy a vizsgált legfiatalabb korcsoportban alacsonyabb a felsőfokú végzettségűek aránya, mint a következő 35–44 éves korcsoportban. A felsőfokú végzettségűek arányára általában is rossz a helyezésünk, pedig a korszerű technológiák elsajátítását és használatát, vagyis a tudásbefogadást, teremtést és alkalmazást egyaránt segítik a „kiművelt agyak", a felsőfokú végzettségűek. Különösen fontos a „derékhad", az úgynevezett „legjobb munkavállalói korcsoport", a 26–34 évesek végzettségi szintje.

Felsőfokú végzettségűek aránya a 25–34 éves népességben

A 8. ábra férfi, nő és összesen bontásban a 2000–2025-ös időszakban mutatja be a 25–34 éves korcsoportban felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.

8. ábra. A felsőfokú végzettségűek arányának alakulása a 25–34 éves népességben Magyarországon 2000-2025, %

Forrás: KSH 2026.03.13.

A 2025 évi átlagos 32,6 százalékos arány nagyon alacsony: csak két országot, Olaszországot és Romániát előzzük meg. Az EU-átlag 44,8 százalék.[12]

A magyar adat rendkívül kedvezőtlen. Figyelemre méltó az is, hogy a felsőfokú végzettségű férfiak aránya különösen lassan nő. A növekedés 2000-ről 2025-re csupán 15,4 százalék. A nőké 20,6 százalék.

STEM[13] területen tanulók és STEM végzettségűek

A STEM területen tanulók, illetve az ilyen területen dolgozók száma és aránya hatással van az innovációs lehetőségekre, és általában a tudásalapú gazdaságra való áttérhetőségre.

Az Euróstat 2026 májusi jelentése[14] szerint 2024-ben Magyarországon 1000 20–29 évesekből 14,4 százaléknak van ilyen végzettsége. Ez az EU-ban a 23. helyre elég. Vezet Írország 39,5 százalékkal. A dán érték 26,5 és az ír 25,5 százalék. Érdemes megemlíteni, hogy ezek az országok tartósan az élen vannak az IMD versenyképességi listáján is. 2026-ban például az EU-ban Dánia az első, Írország a 2. helyen volt.[15]

Magyarországon 2024-ben az ilyen területen tanulók száma a 20–29 éves korcsoportban 1000 főre vetítve 69,9, ami alig magasabb, mint a 2015 évi 64,8.

12 Eurostat 2026. 06. 11.
13 STEM: Science, Technology, Engineering, Mathematics
14 Tertiary education statistics. Eurostat 2026 május
15 IMD: International Institute for Management Development, Lausanne, Svájc

Az osztrák érték 117,7, a cseh 80,6, a lengyel 75,1.[16] Az EU-s átlag 104,8, ami 34,9 százalékkal jobb a magyar adatnál.

Fontos az az adat is, hogy a munkaerőpiacon hányan dolgoznak STEM területen. Ez az adat arra is rávilágít, hogy milyen a gazdaság szerkezete, milyen munkahelyek jellemzik a cégeket.

A 20–64 éves korcsoportot tekintve ilyen területeken 2025-ben Magyarországon a munkavállalók 8,17 százaléka dolgozott. Az EU-s átlag 11,06 százalék. A legmagasabb értékeket Írországban találjuk (15,35). Magyarország mögött 2025-ben csupán 3 ország van, vagyis a 24. hely a mienk.

Különösen figyelemre érdemes, hogy az arány a fiatalabb népesség körében sem jobb. A 35–54 éves korcsoportban STEM munkahelyen nálunk 8,65 százaléka dolgozott. Az EU-s átlag 11,68. A magyar érték 2021-hez viszonyítva ebben a korcsoportban alig javult, 7,85-ről 8,65-re nőtt, ami csupán 0,8 százalékpontnyi javulás. A legmagasabb értéket (17,84) ismét Írországban találjuk. De magas a svéd (17,24), a finn (15,18) és az osztrák érték (14,25) is.

Azt látjuk tehát, hogy Magyarországon kevesen tanulnak és kevesen is dolgoznak STEM területen. Alacsony az ilyen végzettségűek aránya is. Ez felveti azt a kérdést, hogy hogyan sikerülhet így a csúcstechnológiák hatékony hasznosításában, ezen belül a mesterséges intelligencia kiterjedtebb alkalmazásában előrelépni?

Tudnunk kell ugyanis, hogy hiába állnak rendelkezésre az eszközök és szoftverek, ha nem lesz meg a tudás a hatékony működtetésükhöz.

A vizsgált humán erőforrás adatok alátámasztják az IMD versenyképességi és az EU innovációs teljesítmény tanulmánya megállapításait, amelyek szerint a humán erőforrás területen nincs Magyarország kellőképpen felkészülve egy új, tudásalapú fejlődési útra való áttérésre. Ezért jelentős humán erőforrás fejlesztő ráfordításokra lenne szükség. De a gyors tervezett költségvetési szigorítás lehetővé teszi-e a tudásra fordítások növelését?

Az is valószínű, hogy egy gyors euróbevezetés után már nem lesz esély a felzárkózásra, ami meg is merevítheti a magyar gazdaság periférikus jellegét.

Éppen ezért, még az euróbevezetés előtt kell a humán erőforrás képzettségi szintjé magasabbra emelni és biztosítani, hogy rendelkezésre álljon a szükséges tudás az új technológiák hatékony bevezetéséhez. Ezért is kell hosszabb idő az euró sikeres bevezetéséhez való felkészüléshez.

Összefoglalás és következtetések

Az írás célja az volt, hogy sok oldalról vizsgálja meg az euróbevezetés előnyeit és veszélyeit. Fel kívánta hívni a figyelmet arra, hogy a túl korai bevezetés a magyar gazdaság jelenlegi szerkezeti és humán erőforrás problémái miatt

16 Eurostat 2026.07.02.

tovább növelhetné a fejlettebb gazdaságoktól való, már most is jellemző erős függőséget, és ezzel növelné a fejlődési csapdába kerülés, a perifériára szorulás veszélyét.

A társadalmilag és gazdaságilag is sikeres csatlakozáshoz elsősorban tudásberuházásokra lenne szükség, amelyeket gátolhatnak a költségvetési hiány felgyorsított csökkentésére való törekvések. A tudáshiány ugyanakkor ellehetetleníti a szerkezeti megújulást, az új technológiák, például a mesterséges intelligencia hatékony hasznosítását.

Az euró gyorsított bevezetése után már a gazdaságstratégia-alkotási szabadság korlátozottabb lesz, ezért kisebb lesz az esély a felzárkózásra. Ezt a legutóbb csatlakozott országok adatai is bizonyítják. Érdemes lenne ezért komoly szakmai vitát indítani arról, hogy mi lehetne az az ideális euróbevezetési céldátum, amely előtt a magyar gazdaság szerkezeti megújítását egy világos, objektív alapokon nyugvó és konszenzusos stratégia segítségével olyan mértékig lehetne megvalósítani, hogy ezt követően már az euró bevezetése inkább további lendületet adjon a gazdasági-társadalmi fejlődésnek, mintsem, hogy visszatartsa azt. Fontos a társadalmi oldal hangsúlyozása is. Hiszen például a növekedés felpörgetése újabb nyersanyag-, magas víz- és energiaigényű termelést folytató cégekkel nem jelentene fejlődést. Másképpen fogalmazva, a mennyiség nem hozna minőségi változást. Csak olyan utat szabadna választani, amely nem áldozza fel a bármilyen áron való gazdasági növekedés érdekében a természeti környezetet és az életminőséget, azaz az általános és minőségi társadalmi fejlődést. Nem elég ugyanis a növekedési csapda elkerülése. A fejlődési csapdát is el kellene kerülni.

Irodalomjegyzék

1. EC (2026): European Innovation Scoreboard 2026. EU 2026. Luxemburg
2. EC (2026): European Startup and Scaleup Scoreboard 2026. EU 2026
3. EC (01.2026.): How to join the euro area. (consilium.europa.eu/en/policies/join-the-euro-area)
4. EU (2025): Regional Innovation Scoreboard (RIS). Directorate-General for Research and Innovation. EC. 2025.
5. EU (2026. April): History and purpose. (european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_en.)
6. European Innovation Scoreboard 2026. E C. Directorate-General for Research and Innovation. Brussels.
7. Eurostat (02.07.2026): Students enrolled in STEM education fields per thousand of population aged 20–29. Online data code: educ_uoe_enra31
8. Eurostat (07.07.2026): Labour Productivity per person employed and hour worked (EU27_). Online data code: tesem 160
9. Eurostat (07.08.2026.): Gross Domestic Product (GDP) and main components (output, expenditure and income) – annual data. (Online data code: nama_10_gdp)

10. Eurostat (11.06.26): Persons aged 25–34 with tertiary educational attainment level. Eurostat (edat_lfse_03)
11. Eurostat (2026.03.10): Enterprise statistics by size class and NACE Rev. 2 activity (from 2021 onwards) (Online data code: sba_sc_ovw)
12. Eurostat (2026.03.13): High growth enterprises and related employment by NACE Rev. 2 activity. Online data code: bd_9g
13. Eurostat (2026.07.09): GDP per capita in PPS. Online data code: tec00114)
14. Eurostat (2026.07.10.): Population as percentage of EU 27. (from 2020) population. (Online data code: tps00005)
15. Eurostat (22.04.2026): Government deficit/surplus, debt and associated data. Online data code: gov_10dd_edpt1
16. Eurostat (24.06.2026): Persons with tertiary education in STEM fields (%) by labour force status and age. Online data code: hrst_stem_age
17. Eurostat (June 2025.): National accounts and GDP. ec.európa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP
18. Eurostat (May 2026.9): Tertiary education statistics. (ec.európa.eu/euróstat/statistics-explained/index.php?title=Tertiary_education_statistics)
19. Horváth Gábor (2026): Nem az euró léte vagy nemléte fogja megoldani a magyar gazdaság versenyképességi problémáinak zömét. 2026. nyári szám. Vol 21, No 2.
20. IMD (2026): IMD World Competitiveness Yearbook 2026. Lausanne, Svájc
21. KSH (2026): A felsőfokú végzettségűek aránya a 25–34 éves népességben (%). (23.1.25.) KSH 2026.03.13.
22. KSH (2026.03.13): A 25–64 éves népesség megoszlása iskolai végzettség szerint (%) www.ksh.hu/stadat_files/okt/hu/okt0027.html
23. KSH (2026.03.18): Az ipari termelés értéke ágazatok szerint (folyó áron, millió Ft), (13.1.1.4) www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0004.html
24. KSH (2026.04.01.): A bruttó hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági áganként. (21.1.1.6.) www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0006.html
25. UN-UNCTAD (2026): World Investment Report. Geneva, 2026.